

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 2, 2013 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 354:342.525

Т. Г. Зотова,
аспірантка кафедри права і законотворчого процесу
Національної академії державного управління при Президентіві України

АПАРАТ НАЙВИЩОГО ОРГАНУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ У РАДЯНСЬКІЙ ПЕРІОД: СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

У статті досліджено особливості функціонування апарату найвищого органу союзної республіки за радянської доби. З'ясовано, що особливості становлення та повноваження апарату найвищого органу цілком відповідають особливостям розвитку та повноваженням самого найвищого органу у відповідний період. На основі аналізу функцій апарату, виокремлено два періоди в історії функціонування апарату найвищого органу.

В статті исследованы особенности функционирования аппарата высшего органа союзной республики в советский период. Определено, что особенности становления и полномочия аппарата высшего органа всецело отвечают особенностям развития и полномочиям самого высшего органа в соответствующий период. На основе анализа функций аппарата, выделено два периода в истории функционирования аппарата высшего органа.

The article examines the functioning of the service agency features the supreme institution of the republic in the Soviet period. It was found that the characteristics of the formation and duties of the supreme institution service agency are corresponding of the development and the authority of the supreme institution himself in the relevant period. Based on the analysis of system functions, determined two periods in the history of the supreme institution service agency functioning.

Ключові слова: апарат найвищого органу, секретаріат Президії, повноваження апарату, структура апарату, функції апарату.

Ключевые слова: аппарат высшего органа, секретариат Президиума, полномочия аппарата, структура аппарата, функции аппарата.

Key words: supreme institution service agency, Presidium service agency, service agency authorities, service agency structure, service agency functions.

Постановка проблеми. Подальший розвиток та удосконалення роботи Апарату Верховної Ради України, що покликаний забезпечувати науково-організаційне, документально-інформаційне та фінансово-господарське обслуговування діяльності законодавчого органу, вимагає ґрунтовних наукових розвідок, метою яких має бути не лише узагальнення досвіду провідних парламентських систем світу та їх адаптації до національних умов, а й ретроспективних досліджень власного досвіду функціонування обслуговуючого апарату найвищого органу держави. У цьому аспекті, особливий інтерес викликає радянський період у національній історії, адже саме в той час було утворено Верховну Раду, як вищий законодавчий орган держави та визначено її повноваження, які в основному залишаються актуальними і на сучасний момент.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Питання функціонування найвищого державного органу союзної республіки за радянської доби розкрито в працях І. Беспалого, А. Ватченка, С. Виноградської, М. Голодного, В. Гончаренка, О. Городецького, І. Громової, В. Нижника, А. Рогожина, Г. Рябошапка, С. Сergyїної, В. Шаповала, В. Шишкіна та інших. У дослідженнях зазначених авторів розкриваються питання становлення Верховної Ради УРСР, її конституційно-правовий статус та особливості функціонування. Водночас, системному висвітленню питань структури, повноважень та організації роботи обслуговуючого апарату такого органу уваги не приділено.

Постановка завдання. Метою публікації є розкриття структури та завдань роботи апарату найвищого органу союзної республіки в радянський період.

Виклад основного матеріалу. Становлення радянської влади в Україні розпочалося з проведення 11-12 грудня 1917 р. у м. Харкові першого Всеукраїнського з'їзду Рад, на якому розглядалися такі питання: про сучасний політичний момент; про організацію влади в Україні; про самовизначення України; про вибори Центрального виконавчого комітету рад України.

Структуру органів влади перший Всеукраїнський з'їзд рад визначив, орієнтуючись на досвід більшовицького будівництва в Росії. Влада на місцях закріплювалася за повітовими, міськими, губернськими та обласними радами. Здійснення влади у центрі покладалося на Всеукраїнський з'їзд рад робітничих, селянських та солдатських депутатів, а в період між з'їздами – на обраний ними Центральний виконавчий комітет (далі – ЦВК) – найвищий законодавчий, розпорядчий, виконавчий та контролюючий орган державної влади Української соціалістичної радянської республіки у період між Всеукраїнськими з'їздами рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів, а також органи виконавчо-розпорядчої влади, які він мав створити [1]. 13 грудня 1917 р. відбулось перше засідання ЦВК, на якому сформовано його тимчасові відділи: агітаційний відділ; господарсько-технічний відділ; відділ зв'язку.

До повноважень агітаційного відділу було віднесено пропаганду рішень Центрального виконавчого комітету, інформування широких мас трудивників про діяльність зазначеного органу. Господарсько-технічний відділ займався адміністративно-господарськими питаннями забезпечення діяльності комітету [2], а відділ зв'язку – доводив до відома центральних і місцевих органів повідомлення щодо проведення Всеукраїнських з'їздів рад з вказанням порядку денного, норм представництва, завданнях, що виставлені перед радянськими органами стосовно організації виборів, засідань ЦВК тощо [3].

Окрім того, частково підтверджуючи наведену тезу щодо орієнтації процесів утворення органів державної влади в Україні на досвід Росії, необхідно зазначити, що в структурі Всеросійського центрального виконавчого комітету (далі – ВЦВК), що був прообразом формування ЦВК, станом на жовтень 1917 р. функціонували такі підрозділи: секретаріат; по боротьбі з контрреволюцією, з місцевого самоуправління, літературно-видавничий, агітаційний, з питань інших міст, фінансовий, редакція, міжнародний, типографія, автомобільний [4]. Ключовою особливістю наведеної структури є наявність міжнародного відділу у структурі ВЦВК і, відповідно його відсутність у ЦВК, з чого можна зробити висновок, що зовнішні зносини керівництвом радянської України або зовсім виключались, або мали здійснюватись через уряд Росії, що є більш ймовірним, адже, за Конституцією УСРР 1919 р. (с. 4), Україна мала увійти до складу єдиної Міжнародної Соціалістичної Радянської Республіки, водночас проводячи заходи з найтіснішого об'єднання з іншими радянськими республіками, у тому числі й у сфері комуністичного будівництва [5].

В січні 1918 р. Центральний виконавчий комітет II скликання утворив військовий відділ, у березні була сформована Президія ЦВК, а в квітні було затверджено її структуру, що складалася з таких підрозділів: адміністративний відділ; контрольний відділ; видавничий відділ; касаційний відділ [6].

В структурі адміністративного відділу, на який покладалась питання адміністративно-господарського та документарного забезпечення ВУЦВК функціонували: загальна канцелярія, архів, бібліотека, фінансово-кошторисний сектор, господарський сектор. Контрольний відділ забезпечував контроль за виконанням актів ВУЦВК центральними та місцевими органами влади. Видавничий відділ здійснював агітаційно-просвітницьку роботу та забезпечував оприлюднення актів ВУЦВК. Касаційний відділ забезпечував розгляд скарг і протестів на вироки судів. Однак, діяльність вони розгорнути не встигли внаслідок окупації України німецькими військами.

Водночас, поряд із органами державної влади, до структури яких входив ВУЦВК, в Україні діяли і безпосередньо партійні органи, які також здійснювали, у багатьох випадках визначальний вплив на процеси прийняття рішень. Так, Комуністична партія більшовиків України (далі – КП(б)У), на першому з'їзді партії, що передував Всеукраїнському з'їзду рад, у структурі Народного Секретаріату – виконавчого органу КП(б)У, що був створений раніше, на так званій Таганрозькій нараді, було утворено 2 відділи – зв'язку і військовий [7], що мали налагоджувати зв'язки з місцевими радами, сприяти створенню нових та готувати збройне повстання проти уряду Скоропадського.

У 1919 р., з прийняттям першої Конституції Української Соціалістичної Радянської Республіки (далі – УСРР) Центральний виконавчий комітет було трансформовано у Всеукраїнський центральний виконавчий комітет (далі – ВУЦВК), який згідно положень Конституції являв собою вищий орган влади УСРР в період між двома з'їздами Всеукраїнського з'їзду рад. ВУЦВК формувал загальний напрям діяльності Робітничо-селянського уряду, всіх органів Радянської влади в країні. До його виключної компетенції належало право обрання та звільнення членів і голови уряду, розподіл доходів та зборів між центральною і місцевою владою [5]. На засіданні Президії ВУЦВК III скликання у квітні 1919 р., було прийнято рішення утворити ті ж відділи, що були у структурі ВУЦВК II скликання. Однак, поряд з відновленою структурою з'являються і нові підрозділи на правах відділів, зокрема Верховний революційний трибунал, утворений 12 квітня 1919 р. в якості відділу ВУЦВК, який розглядав справи, підсудні революційним трибуналам на місцях та передані на вирішення Верховного революційного трибуналу згідно постанов ВУЦВК, Президії ВУЦВК, Ради Народних Комісарів та Народного комісаріату юстиції [2]. Також було утворено відділ агітації та пропаганди, якому передали функції ліквідованого Народного комісаріату пропаганди та касаційний відділ, який був невдовзі ліквідований. У структурі відділу було виділено редакційно-видавничий підрозділ та два сектори: редакція та видавництво. Окрім того, було утворено Секретаріат Президії ВУЦВК, на який покладено функції забезпечення контролю за проходженням листів, заяв та скарг громадян і організацій, іншого листування. Також секретаріат видав окремими питаннями кадрової роботи [2]. Отож, структура ВУЦВК у 1919 р. набула такого вигляду: адміністративний відділ; контрольний відділ; відділ агітації і пропаганди; Верховний революційний трибунал; касаційний відділ; секретаріат Президії ВУЦВК; редакційно-видавничий відділ.

У 1920 р., внаслідок чергової трансформації, апарат ВУЦВК складався вже з таких частин: секретаріат Президії ВУЦВК; будівліна справиами; інформаційно-інструкторський відділ; Верховний революційний трибунал; управління будинками рад; фінансовий відділ; господарський відділ.

У свою чергу, до складу секретаріату президії входила низка підрозділів: центральна комісія по виборах рад, мандатна комісія, підрозділ приватної амністії. Управління справами ВУЦВК включало загальну канцелярію та центральне відомкове бюро. Окрім того, у складі інформаційно-інструкторського та фінансового відділів функціонували інформаційно-статистичний підрозділ та бухгалтерія відповідно. Ціком новими підрозділами, у порівнянні зі структурою апарату ВУЦВК попередніх років були інформаційно-інструкторський відділ, який здійснював завдання збору та узагальнення інформації з місцевого рівня та надавав методичну, інформаційну і організаційну підтримку місцевим органам, а також управління будинками рад, як підрозділ з виключно господарськими завданнями, яке було сформовано шляхом передавання частини функцій адміністративного відділу, що існував у структурі апарату ВУЦВК зразка 1918-1919 рр.

Управління справами ВУЦВК у функціональному аспекті виступало технічним апаратом з підготовки, розробки та виконання справ, що знаходились на розгляді в Президії ВУЦВК та виносились на його сесії, а також сесії Всеукраїнських з'їздів рад. Управління відіало також адміністративною та господарською частинами Всеукраїнського центрального виконавчого комітету, стежило за рухом справ в усіх інших відділах ВУЦВК і за своєчасним виконанням постанов Президії, розпоряджень голови та секретаря ВУЦВК.

Функції підрозділу приватної амністії полягали в розгляді заяв осіб, засуджених та притягнених до відповідальності революційними трибуналами і надзвичайними комісіями по боротьбі з контрреволюцією, спекуляцією і службовими злочинами [6].

В 1921 р. апарат ВУЦВК було дещо реорганізовано, та сформовано у такому вигляді: секретаріат Президії ВУЦВК; управління справами; інформаційно-статистичний відділ; організаційний відділ; Верховний революційний трибунал; управління будинками рад; фінансовий відділ; господарський відділ.

Порівнюючи структуру ВУЦВК зразку 1920 і 1921 рр., можна стверджувати, що їх ключовою відмінністю було створення у січні 1921 р. організаційного відділу ВУЦВК, та затвердження положення про його діяльність, згідно якого до завдань організаційного відділу було віднесено: загальний нагляд за правильністю виконання постанов Президії і сесій ВУЦВК як у центрі так і на місцях; розробка, розгляд і вивчення матеріалів до сесій ВУЦВК та Всеукраїнських з'їздів рад; розробка згідно доручень Президії ВУЦВК проектів постанов і розпоряджень, узагальнення статистичних матеріалів, звітів, які надходили до Всеукраїнського центрального виконавчого комітету від відомств і губвиконкомів; провадження загального обліку роботи комісій ВУЦВК у центрі та на місцях; здійснення обліку роботи членів ВУЦВК; обслуговування радянського апарату на місцях, використовуючи, у тому числі агітпоїзди ВУЦВК [6].

У 1923 р. апарат Всеукраїнського центрального виконавчого комітету було знову реорганізовано. До його складу увійшли: управління справами; організаційний відділ; управління господарськими підприємствами ВУЦВК.

До структури управління справами було віднесено секретаріат Президії ВУЦВК, канцелярію, протокольний стіл, стіл приватної амністії, приймально голови ВУЦВК, кошторисно-фінансовий відділ, бухгалтерію, господарську частину та комендатуру, управління господарськими підприємствами ВУЦВК, що координувало діяльність управління адміністративними будинками та відділу управління будинками і готелями.

У 1924 р. було проведено чергову реструктуризацію апарату ВУЦВК з виділенням таких підрозділів: мандатна комісія; управління справами; організаційний відділ.

У свою чергу, до структури управління справами було віднесено: загальна канцелярія, протокольний відділ, підрозділ приватної амністії, Центральна адміністративно-територіальна комісія, кошторисно-фінансовий відділ – бухгалтерія, господарська частина; організаційного відділу – загальний, організаційно-інструкторський та інформаційний підрозділи, юридичну і редакційно-видавничу частини. У цей же час було затверджено оновлене положення про організаційний відділ при Президії ВУЦВК, згідно якого відділ мав вирішувати такі питання: розробляти й вивчати всі звіти, протоколи, доповіді, збірки й інші матеріали місцевих виконкомів і центральних органів влади, що надходять до ВУЦВК; розробляти проекти наказів та інструкцій у частині, що стосується організації місцевих виконкомів; обслуговувати центральний комітет щодо проведення виборчих кампаній в справі організації з'їздів рад і слідкувати за законністю обрання виконкомів; обслуговувати Центральну адміністративно-територіальну комісію при ВУЦВК; узагальнювати результати загальнодержавних кампаній; ознайомлюватися зі скаргами і заявами, що надходили до Президії ВУЦВК на дії центральних та місцевих органів влади та надавати Президії ВУЦВК свої висновки; готувати матеріали до Всеукраїнських з'їздів рад і сесій ВУЦВК; забезпечувати облік роботи комісії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету; здійснювати облік членів ВУЦВК та їх роботи, а також працівників центральних органів влади і місцевих виконкомів; редагувати та видавати бюлетені, стенографічні звіти й інші матеріали діяльності ВУЦВК. Окрім того, завідувач згаданого відділу призначався виключно з числа членів ВУЦВК, що може свідчити про значну відповідальність, покладену на підрозділ.

У березні 1925 р. була прийнята нова реорганізація структури і штатів апарату ВУЦВК, до якої увійшли: секретаріат Президії; адміністративно-господарський відділ; організаційно-інструкторський відділ; секретаріат Голови і Секретаря ВУЦВК; прийомна Голови ВУЦВК;

Згідно проведеної реорганізації, до функцій секретаріату Президії було віднесено: підготовка і технічна обробка матеріалів, що надійшли на розгляд Всеукраїнського з'їзду Рад, ВУЦВК і його Президії, листування у справах Всеукраїнського центрального виконавчого комітету з державними органами, громадськими організаціями та окремими особами.

Завданнями адміністративно-господарського відділу визначалось: листування з державними і громадськими установами, організаціями в справах ВУЦВК, його Президії, а також усіх відділів секретаріату ВУЦВК, облік співробітників Всеукраїнського центрального виконавчого комітету, обслуговування секретаріату ВУЦВК, складання наказів, контроль над їх виконанням і вівування господарсько-фінансовою частиною і комендатурою ВУЦВК [6].

До функцій організаційно-інструкторського відділу було віднесено: забезпечення організаційного зв'язку і керівництва місцевими виконавчими комітетами, розробка і вивчення всіх вхідних до ВУЦВК звітів, протоколів, доповідей, звернень та інших матеріалів центральних органів влади та місцевих виконавчих комітетів, розпоряджень, проектів та керівних інструкцій щодо організації діяльності місцевих виконавчих комітетів, підготовка матеріалів до Всеукраїнських з'їздів Рад, облік членів ВУЦВК, підведення підсумків загальнодержавних кампаній, інструктаж і обслуговування роботи місцевих виконкомів, редагування і видання бюлетенів та стенографічних звітів.

У вересні 1928 р. була здійснена раціоналізація роботи апарату Всеукраїнського центрального виконавчого комітету. За місце трьох основних відділів – секретаріату, адміністративно-господарського та організаційно інструкторського відділів було утворено 2 основних відділи та секретаріат Голови ВУЦВК разом з приймальною Голови ВУЦВК, що мав усі права відділу.

На секретаріат Голови ВУЦВК та його приймальню покладалась завдання обслуговування Голови та громадян, що зверталися до нього особисто, або надсилали заяви. Організаційно-інструкторський відділ забезпечував розробку різних проектів організаційних заходів, інструктування і інформування, облік членів ВУЦВК та працівників радянського апарату, опрацювання нормативно-правових актів, що надходили до Президії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету, виконання її окремих доручень. Секретаріату Президії ВУЦВК було доручено забезпечувати прийом, розподіл та експедиціонування листування всього апарату ВУЦВК, поточне листування, контроль документообігу та фінансово-господарська робота.

Проведена раціоналізація мала на меті: скорочення і спрощення апарату ВУЦВК, звенення до мінімуму кількості відділів; розвантаження від дріб'язкової роботи керівного складу ВУЦВК; усунення паралелізму в роботі, шляхом розмежування функцій між відділами і окремими виконавцями; зменшення кількості адміністративних інстанцій, через які проходять документи до виконавця і скорочення терміну їх виконання; забезпечення контролю за виконанням документів.

Окреслена організаційна структура підрозділів ВУЦВК проіснувала до прийняття нової Конституції Радянського Союзу у 1936 р., яка ознаменувала докорінні зміни в системі організації вищих органів влади як союзного рівня, так і в межах кожної з республік, оскільки вона виступила калюкою, за зразком якої були прийняті конституції союзних республік.

З прийняттям нової Конституції УСРР в 1937 р. на зміну ВУЦВК прийшла інша структура організації влади, найвищим органом якої стала Верховна Рада УСРР (далі – ВР УСРР) [8]. Цей найвищий орган республіки проіснував без радикальних змін правового статусу та структури до розпаду Радянського Союзу. Як зазначив С. Гавриш, ВР УСРР I-го – II-го скликань будувала свою діяльність цілком згідно з вимогами радянського часу. Її робота перебувала під контролем Центрального комітету Комуністичної партії України (далі – ЦК КПУ), а сама вона не була постійно діючим органом, збиралася на сесії двічі на рік і фактично лише схвалювала підготовлені Президією ВР УСРР та погоджені з ЦК КПУ законопроекти [9]. Відповідно, було утворено підрозділи апарату Президії ВР УСРР, на які покладалось організаційне забезпечення роботи Президії ВР УСРР та з'їздів ВР УСРР.

В 1938 р. було сформовано управління справами Президії ВР УСРР. До завдань діяльності управління справами було віднесено підготовку питань для розгляду Президією ВР УСРР та забезпечення контролю за виконанням рішень і доручень Президії ВР УСРР, а також інші питання, в тому числі й господарського забезпечення. До складу управління справами в різний час входила загальна частина, підрозділи господарського забезпечення, група обліку та видачі нагород, бухгалтерія тощо. Необхідно зазначити, що організаційна структура та функціональні повноваження управління справами, як і інших підрозділів апарату періодично змінювались. Відтак, управління справами функціонувало до 1948 р. як самостійний підрозділ, потім увійшло до складу Секретаріату Президії ВР УСРР, а пізніше

знову набуло самостійного статусу [10].

Канцелярія займалась питаннями обробки, обліку, зберігання документів, що надходили до ВР УРСР, брала участь у складанні проектів актів ВР УРСР, її Президії та Голови. Існувала в якості відокремленого підрозділу з 1938 по 1948 рр.

Як відокремлені підрозділи функціонували Приймні Голови Президії ВР УРСР та Президії ВР УРСР, що займалися питаннями організації особистого прийому громадян Головою або членами Президії, розглядом скарг, заяв про помилування, інших звернень громадян [11].

Найбільш постійним органом апарату Президії ВР УРСР був її Секретаріат, на підрозділи якого покладалось завдання участі у підготовці проектів актів з'їздів рад УРСР, законів УРСР, постанов та інших актів Президії ВР УРСР, постанов і розпоряджень Голови ВР УРСР, а також постійних комісій, а після їх появи – комітетів ВР УРСР [12].

В різний час підрозділами Секретаріату були: протокольна частина, організаційно-інструкторський, інформаційно-статистичний, загальний, контрольно-довідковий, юридичний, адміністративно-господарський, приватної амністії, кошторисно-фінансовий відділи, відділ по обліку і реєстрації нагороджених, відділ з питань роботи рад та органів місцевого самоврядування та ін.

В 1942 р. було виділено як самосійний підрозділ юридичний відділ, на який покладалось завдання підготовки матеріалів, пов'язаних з проектами актів, що вносяться на розгляд ВР УРСР, її Президії, або ними розробляються з метою аналізу їх відповідності Конституції та чинним законам, забезпечувати систематизацію законодавства тощо [13].

Також відокремлений статус мав відділ по роботі постійних комісій, який забезпечував виконання завдань організаційного, консультативного та документарного забезпечення функціонування постійних комісій ВР УРСР, зокрема, формував порядок денний їх засідань і в багатьох аспектах визначав загальні напрями їх діяльності [14].

У 1959 р. на основі групи по підготовці до розгляду клопотань про помилування, яка функціонувала в межах канцелярії Президії ВР УРСР було сформовано самостійний відділ по підготовці до розгляду клопотань про помилування, який з 1970 р. отримав назву відділ у питаннях помилування. Зазначений підрозділ опрацьовував клопотання громадян, іноземців та осіб без громадянства, вироки по справах яких вже були винесені безпосередньо Верховним Судом УРСР або військовими трибуналами з подальшим представленням матеріалів на розгляд Президії ВР УРСР [15].

Так само, як і попередній, у 1958 р. сформувався шляхом низки трансформацій та зміни підпорядкування відділ нагород Президії ВР УРСР, який у 1943-1944 рр. існував у вигляді групи обліку та видачі нагород управління справами, а в 1944-1958 рр. – відділ по обліку і реєстрації нагороджених при секретаріаті Президії ВР УРСР. Основними завданнями відділу був прийом та опрацювання з подальшим винесенням матеріалів представлень щодо нагородження на розгляд Президії ВР УРСР, з наступним веденням реєстру нагороджених [16].

На схемі 2.2 зображено перелік відокремлених підрозділів апарату Президії ВР УРСР, що існували у період функціонування Верховної Ради УРСР 1938-1991 рр. Необхідно зазначити, що вказана схема демонструє лише ті самостійні підрозділи, які проіснували найдовше та мали найбільш істотний вплив на питання забезпечення функціонування Президії ВР УРСР, адже періодичні трансформації, що мали місце в апараті ВР УРСР спричиняли реорганізацію, ліквідацію або ж утворення нових підрозділів, зміну їх статусу в межах апарату Президії ВР УРСР та завдань діяльності.

Схема 2.2. Узагальнена структура підрозділів апарату Президії Верховної Ради УРСР.

Висновки. Підсумовуючи викладене, необхідно зазначити, що особливості становлення та повноваження апарату найвищого органу державної влади в радянський період цілком відповідають особливостям розвитку та повноваженням самого найвищого органу.

Так, у період 1917-1938 рр., коли існував єдиний найвищий законодавчий, розпорядчий, виконавчий та контролюючий орган державної влади, апарат формувался з орієнтацією на здійснення підтримки діяльності найвищого органу у законодавчій, виконавчій і навіть судовій сферах. При цьому, в окремих випадках, зокрема під час існування такого підрозділу апарату як Верховний революційний трибунал, апаратом виконувались не лише завдання з обслуговування найвищого органу, а й завдання здійснення судового розгляду справ, що за сучасних умов є притаманним виключно для незалежних органів судочинства.

Період 1938-1991 рр. ознаменувався докорінною реорганізацією найвищого органу державної влади, що перетворився у виключно законодавчий орган. Відповідно, змінились і завдання діяльності його апарату, який зосередив зусилля на обслуговуванні законотворчого процесу та підтримки діяльності керівництва і депутатів ВР УРСР.

Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо узагальнення досвіду функціонування апарату парламенту за новітньої доби національної історії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Історія держави і права України: у 2 ч.; ч. 2 / за ред. А. Й. Рогожина. – К. : 1н Юре. – 1996. – 448 с.
2. ЦДАВО України, ф. 1, оп. 1, спр. 2, арк. 17.
3. *Виноградская С. П.* Всеукраинский Центральный Исполнительный Комитет Советов в первые годы Советской власти (1917-1920 гг.) / С. П. Виноградская, А. И. Рогожин. – Х. : Вища школа, 1977. – 141 с.
4. *Федоров К. Т.* ВЦИК в первые годы советской власти 1917-1920 гг. / К. Г. Федоров. – М. : Госюридиздат, 1957. – 170 с.
5. Конституция УССР; Закон УССР, 10-14 март. 1919 р. // Всеукраинское Издательство Харьков. – 1919. – № 53.
6. Всеукраїнський центральний виконавчий комітет рад робітничих, селянських і солдатських депутатів: історична довідка про фонд № 1 / С. Адаменко. – К. : Центральный державный архив вищих органов власти та управління, 1962. 42 с.
7. *Рядина У. І.* Перший з'їзд КП(б)У / У. І. Рядина. – К. : Держполітвидав УРСР, 1958. – 155 с.
8. Конституція УРСР; Постанова Надзвичайного XIV українського з'їзду рад, 30 січ. 1937 р. – Режим доступу : www.static.rada.gov.ua/site/const/istoriya/1937.html.
9. *Гавриш С. Б.* ВЕРХОВНА РАДА УРСР // Енциклопедія історії України: Т. 1: А-В / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К. : Наукова думка, 2003. - 688 с.
10. ЦДАВО України, ф. 1, оп. 16, спр. 78, арк. 354.
11. ЦДАВО України, ф. 1, оп. 19, спр. 63, арк. 26.
12. ЦДАВО України, ф. 1, оп. 16, спр. 14, арк. 519.
13. ЦДАВО України, ф. 1, оп. 21, спр. 52, арк. 14.
14. ЦДАВО України, ф. 1, оп. 22, спр. 13, арк. 47.
15. ЦДАВО України, ф. 1, оп. 23, спр. 5, арк. 102.
16. ЦДАВО України, ф. 1, оп. 24, спр. 2, арк. 9.

Стаття надійшла до редакції 07.02.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"